

Türkiye’de Savaş Muhabirliği

HAYRİ ÇETİNKUŞ

Koordinatör Yrd., Anadolu Ajansı, Haber Akademisi Koordinatörlüğü

Giriş

Osmanlı İmparatorluğu’nun da içinde olduğu modern savaş muhabirliğinin ilk örneği olarak gösterilen Kırım Savaşı, yakın tarihimizdeki Kurtuluş Savaşı, Kıbrıs Barış Harekâtı, Kore Savaşı ve Türkiye’nin komşularında meydana gelen çatışmalar, Türk savaş muhabirlerinin önemli tecrübe edindikleri olaylardır.

Son 25 yılda, basın ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler toplumun haber alma reflekslerini de etkilemiştir. Buna bağlı olarak savaş alanlarındaki bilgiler, toplum tarafından daha fazla istenir hâle gelmiş ve savaşların yakın takibini beraberinde getirmiştir.

1991 yılı ocak ayında, I. Körfez Savaşı’nın canlı yayınlanması, teknolojinin geldiği son noktayı göstermiştir. Körfez’deki savaşın canlı yayınlarda verilmesi ve Türkiye’nin yanı başında cereyan etmesi, Türk medyasındaki muhabirler açısından da dönüm noktası olmuştur.

Olağanüstü durumların sürekli yaşandığı Orta Doğu, Kuzey Afrika, Balkanlar, Kafkaslar, Türkiye’nin merkezinde olduğu önemli coğrafyalardır. Türk gazeteciler de bu bölgelerdeki sıcak noktalarda yoğun olarak görev yapmaktadır.

Her yıl medya mensupları, tehlikeli çevre koşullarında savaşı, doğal afetleri, toplumsal olayları izlerken öldürülmekte ya da yaralanmaktadır. Gazetecileri, karşı karşıya kaldıkları her türlü tehdit ve baskıya karşı koruma amacıyla kurulan Uluslararası Gazetecileri Koruma Örgütü’nün (CPJ) verilerine göre, 1992-2016 arasında, dünyada çatışmaların yoğun yaşandığı 20 ülkede, 928 gazeteci öldürüldü (<https://cpj.org/killed/>, E.T.:07.10.2016). Diğer ülkelerde öldürülen gazeteciler de düşünülürse bu sayının daha da yükseldiğini söyleyebiliriz.

Anadolu Ajansı Haber Akademisi tarafından düzenlenen savaş muhabirliği eğitim-

leri, Türkiye ve dünyadaki medya çalışanlarının hayatta kalıp, haber üretmesine yönelik programlardır. Anadolu Ajansı, gazetecilerin hayatta kalmasını haberdan daha fazla önemsemektedir. Bundan dolayı düzenlenen uluslararası düzeydeki bu eğitimler, tüm basın-yayın kuruluşlarındaki habercilere ağıktır.

Türkiye’de Savaş Muhabirliği

Günümüzde üzerinde “PRESS” yazılı çelik yeleği ve miğferi, fotoğraf makinesi, kamerası, mikrofonu ve ses kayıt cihazıyla savaş, çatışma, doğal afet bölgeleri gibi riskli alanlarda telaşla koşuşturan, haber/görüntü/fotoğraf yetiştirme gayreti içinde bulunan haberci olarak betimlenebilecek savaş muhabiri, Oxford Dictionary tarafından, “Gazete, televizyon ve radyo tarafından, savaş ya da çatışma ortamından direkt gözlem yaparak, kurumuna haber ulaştırmak için görevlendirilmiş gazeteci” olarak tanımlanıyor.

Savaş muhabirliği günümüzdeki anlamıyla, Osmanlı İmparatorluğu’nun da içinde olduğu 1853-1856 yılları arasındaki Kırım Savaşı ile ortaya çıkmıştır (Aydın, 2006: 2). Savaş muhabirliğinin ortaya çıkmasında, telgraf kullanımının artması, toplumla medya ilişkisinin gelişmeye başlaması, medyanın savaşın başlatılması ve sürdürülmesi üzerinde yoğun ilgisinin olduğu gösterilebilir. Ayrıca Kırım Savaşı, savaş haber fotoğrafçılığının ve haberlerde savaş fotoğraflarının kullanılmasının da ilk büyük örneğidir (Koçak, 2006: 26).

Kırım Savaşı’nı, ilk yarı resmî gazete olan Cerîde-i Havâdis gazetesinden habercilerin de takip ettiği bilinmektedir. Bu savaşta muhabirlerin ilk etkisi, savaşın olağan koşulları içerisinde yer alan sorunların ve yaşanan aksaklıkların halka duyurulmasıyla başlamıştır (Aydın, 2006: 17).

Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ise savaş muhabirliğinin ilk örneğini Kurtuluş Savaşı sırasında görmek mümkündür. Bu sıcak bölge deneyimi haberciliği, bugün anladığımız savaş muhabirliğinden farklıdır. O dönemdeki habercilik, Anadolu’dan gelen haberlerin İstanbul’daki gazetelerde yayımlanması şeklinde olmuştur. O zamanki savaş bölgelerinden yapılan habercilik, bugün anladığımız anlamdaki savaş muhabirliğine denk düşmese de, bir millet için ölüm kalım meselesi hâlindeki savaşla ilgili verilen bilgiler, haberi verenlerin kim olduğu ve bilginin nasıl elde edildiğinden çok, bunlar birer savaş haberi idi (Koçak, 2006: 26, 32).

Hıfzı Topuz (2003), Kurtuluş Savaşı dönemindeki basının içinde bulunduğu durumu net bir şekilde açıklıyor:

İstanbul basınında yer alan haberler genellikle takalarla, motorlu kayıklarla, yük gemileriyle İnebolu ya da İzmir’den getirilen haber bültenleriydi. Anadolu Ajansı’nın (AA) Ankara’da “resmî tebliğ” olarak yayınladığı bu bültenlerde meclis toplantılarının özetleri ve cephe haberleri vardı. Bunları çeşitli yollardan bulan kaptanlar, lostromolar, tayfalar İstanbul’a getirir, gazetecilere satardı. O zaman-

lar gazeteler bülten avcılığı için özel muhabirler tutmuşlardı. Bunlar sabah erken saatlerde, Kızkulesi açıklarında demirleyen ya da Yemiş İskelesi'ne yanaşan motorlara yaklaşıp bu bültenleri elde etmeye çalışırlardı.

Savaş yıllarında Tercüman gazetesinde görevli olan Münir Süleyman Çapanoğlu'nun aktardıkları ise şöyledir:

İstanbul gazeteleri için bu haberleri ele geçirmek bir mesele idi. Hele akşamları çıkan gazeteler için bu iş büyük bir rekabet konusu idi. Bilhassa Akşam ile Tercüman birbirini atlatmak için çırpınıp duruyor ve her çareye başvuruyorlardı. Önceleri takacılar bu bültenleri parasız veriyorlardı. Sonra gazetecilerin resmî tebliğ peşinde koştuklarını görünce satış yoluna saptılar. Bunları ele geçirmek gerçekten fedakârlık isteyen bir işti. Bir defasında geminin bordasına tırmanırken denize düştüm. Tebliğ almak için harcamayla yetkili olduğumuz para 25-50 lira arasındaydı. Motorcu daha fazla isterse adamı yanımıza alır, matbaaya getirir, orada öderdik. İdare müdürü bir bezirgan gibi pazarlık ederdi (Topuz, 2003: 140).

Türkiye Cumhuriyeti, Kurtuluş Savaşı sonrasında 1950'de asker göndererek Kore Savaşı'na katılmış, 1974'te de Kıbrıs Barış Harekâtı'nı gerçekleştirmiştir. Kore Savaşı ve Kıbrıs Barış Harekâtı'na katılan muhabirler için "Savaşa giden muhabirler" ya da "Savaşı izleyen muhabirler" tanımı yaygın olarak kullanılmaktadır. Türkiye, Kurtuluş Savaşı'ndan sonra Kore'ye asker göndermesi ve 1974 Kıbrıs çıkarması dışında başka ülkelerle herhangi bir savaşa girmese de ülkenin yer aldığı coğrafya açısından savaflara yakın olması, uluslararası ilişkilerin ve anlaşmaların getirdiği yükümlülükler nedeniyle yurt dışındaki savaş bölgelerinde asker bulundurmada durumunda kaldı (Koçak, 2006: 33).

Gazeteci Ergin Konuksever mesleğe nasıl başladığını ve 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı tanıklığını şöyle anlatıyor:

Savaş muhabirliğine ilk kez eşkiya takibiyle başladım. Siirt tarafında "Hakimo", "Hamido", "Tilki Selim" gibi eşkiyalar vardı. Bu eşkiyalar için oraya özel olarak bir komando taburu yollandı. Ben de o taburla beraber gittim... İkinci Kıbrıs Barış Harekâtı'nın birinci gününde, gazeteciler Adem Yavuz ve Cengiz Kapkın ile birlikte bir tanka binerek harekâta katıldık. Harekâtın başladığı sabah o dönem üsteğmen, daha sonraları da paşa olan Ersin Kayanlar ile konuştum. Tankla gelmek istediğimi söyledim. "İçeri gel" dedi... Ağustos 1974'te öğle vakti Yeşilhat üzerinden bizim askerlerle ilerliyoruz. Tanklar 2 saat yakıt molası verdiler. Biz de havaalanından kalkan helikoptere İstanbul'daki gazeteye film yetiştirmek için havaalanına gidip dönmeye karar verdik. Fakat dönmek nasip olmadı... Araç ilerlerken yayılım ateş açıldı ve şoför vurulunca araba olduğu yerde kaldı. Ben de araçtan mecbur indim. Makinayı göstererek "Gazeteciyiz" diye bağırmaya başlayınca, bu sefer de beni

sağ alt kaburgamdan girip sağ üst omzumdan çıkan kurşunla vurdular (Konuksever, 22.09.2014).

Türkiye’nin çetin bir coğrafyada bulunması, yanı başındaki ülkelerde sürekli savaşların yaşanması, kitle iletişim araçlarının ve gazetecilerin deneyim kazanmalarına, sıcak gelişmeler karşısında tepkilerinin gelişmesine neden olmuştur.

Savaş muhabirliğinin Türkiye’deki haberciler açısından dönüm noktası Birinci Körfez Savaşı’dır. Savaş alanındaki görüntülerinin canlı yayınlarla izleyiciye ulaştırılması bu konuda çok önemli bir gelişme olarak kabul edilir. Körfez Harekâtı’nda ABD yetkilileri, gazetecilere “Havuz Sistemi”ne dâhil olmaları veya tek başına haber yapma serbestisinde bulunmaları gibi iki seçenek sunmuşlardı. Birinci Körfez Harekâtı’nda savaş muhabirlerinin çoğu, daha özgür haber yapabilmek adına askerî birliklere ulaşma şansı olmayan ve bir güvenlik şemsiyesinden yoksun bulunan ikinci seçenek yerine, havuz sistemine dâhil olmuşlardır (Yalçınkaya, 2008: 36).

1992’de Irak’ın Kuveyt’i işgal etmesi neticesinde, ABD Irak’a askerî müdahalede bulunmuş ve sonrasında Birinci Körfez Savaşı çıkmıştır. Irak’ın kuzeyindeki Kürtler’in Türkiye’ye sığınmasıyla yaşanan müdahale ve Bağdat’taki durumun yakından takip edilmesi, Türk gazetecileri açısından önemli bir tecrübe olmuştur. Birinci Körfez Savaşı’ndan sonra, Yugoslavya İç Savaşı, Kosova’daki çatışmalar, Rusya’nın Çeçenistan’a, ABD’nin Afganistan’a müdahale etmesi, Cezayir İç Savaşı, İkinci Körfez Savaşı’nın Türkiye’ye yakın bölgelerde olması, Türk basınının savaşı nasıl takip edileceği konusunda deneyim sahibi olmasını da beraberinde getirdi (Koçak, 2006: 34). Ramazan Öztürk, Birinci Körfez Savaşı’nın nedenlerinden birisi olan ve Türk gazetecilerin önemli tecrübe kazandığı Halepçe Katliamı’yla ilgili anısını şöyle anlatıyor:

Kürtlerle Saddam Rejimi arasında süren savaşı yıllarca izledim. Halepçe Katliamı’nı belgeledim. Katliamın sembolü haline gelen “Sessiz Tanık” fotoğrafım ile dünya çapında pek çok ödül aldım. Halepçe’den sonra yine Saddam’ın saldırılarından kaçan ve Türkiye sınırına yığılan on binlerce Kürt mültecinin dramını fotoğraflayıp yazdım (Öztürk, 08.10.2014).

“Sessiz Tanık” adlı ödüllü fotoğraf, Halepçe Katliamı, 16 Mart 1988, Saddam Rejimi 6 bine yakın insanı kimyasal gazla öldürdü. Ramazan Öztürk / Irak – 1988

Savaş Ortamında Gazetecilik

“Gazeteci, herkesin kaçtığı yere koşarak gidendir.” Gazeteciliğin tanımı olarak da bilinen bu kavram, söz konusu savaş muhabirliği olduğunda daha da anlam kazanmaktadır. İnsanların hayatlarından endişe duyduğu, üzerlerindeki kıyafetlerle, tüm yaşamlarını ve edindikleri birikimlerini geride bırakarak kaçtığı yerler, savaş muhabirlerinin görev alanı olmaktadır.

Görev alanlarında, savaş muhabirleri, savaşları taraflarla birlikte yaşarlar. Savaşın doğrudan konusu ve aktörü olmayan haberciler, cephede ve cephe gerisinde bütün yaşananları, birinci elden tarihe not olarak düşerler. Savaşlara ve önemli dönemlere tanıklık ederler. Bundan dolayı da tarihin tanıkları denebilir (Çubukçu, 2005: 23). Tarihe tanıklık ederken bir gazeteci için hayatta kalmak, her şeyin üstünde ve ötesinde olmalıdır. 2004 yılı nisan ayında Irak’ın elinde bulunan Felluce şehrini ABD askerlerinin almaya çalıştığı başarısız askerî girişime tanıklık eden ve iki ateş arasında kalan gazeteci Nevin Sungur, konuyla ilgili anılarını anlattı:

Felluce’de bir grubun peşine takıldık, onlarla birlikte çatışmaların olduğu bir camiye doğru gidiyoruz. Bir süre sonra çatışmaların sesi yükseldi. Birileri peşimizden koşmaya başladı. Ne olduğunu anlamadık. Etrafımızdan ateş ettiler. Kurşunlar uçmaya başladı. Canhıraş aracı durdurduk. Arkamızdan bir adam geldi ve “Siz deli misiniz, ne yapıyorsunuz?” dedi. İki ateş arasında kalmışız. Saniye değil, saliselerin önemi vardı. Bu işi yaptığım süre boyunca bu kadar zor durumda kaldığımı hatırlamıyorum. Sonrasında Bağdat’a döndük. Bu yolculuk bana şunu öğret-

ti: Haber elbette önemlidir. Haber için gidiyoruz, gideceğiz. Ama haberden önce muhabir önemli. Muhabirin olmadığı yerde haber zaten yok. Dolayısıyla önce ben kendime sahip çıkacağım. Bütün önlemlerimi alacağım. O heyecanla kendimi kaybetmeyeceğim ki işimi doğru dürüst yapabileyim (Sungur, 10.09.2014).

Kenan Yeşilyurt/Suriye’deki savaşı takip ederken yaralanan AA foto muhabiri Sinan Gül’ün vurulma anı.

Gazetecinin asli görevi olan bilgi edinmek ve haber yazmak için hayatta kalması temel ilkedir. Bu temel ilke doğrultusunda, kitle iletişim araçlarına da büyük görev düşmektedir. Riskli bölgelerde çalışacak habercilerin donanımları eksiksiz sağlamalıdır. Hiçbir haber, gazetecinin hayatıyla mukayese edilemez. Savaş muhabirliği; kısa yoldan meşhur olma yöntemi olmadığı gibi, gazetecilik mesleğinin en fazla özveri gerektiren ve en fazla bilgi ve deneyime sahip olunması gereken bir dalıdır (Koçak, 2003: 5-6).

Savaş, çatışma, kriz ve doğal afetlerin yaşandığı bölgelerde, can güvenliği açısından çok fazla risk bulunmaktadır. Riskli bölgelerde görev yapacak gazetecilerin, her şeyden önce “hayatta kalmak” zorunda oldukları gerçeğini göz ardı etmemeleri gerekmektedir. Bu tür bölgelerde yaralanma, kişisel olarak kötüye kullanılma, yakalanma, kaçırılma ve hastalanma gibi risklerle her zaman yüz yüze gelinileceği bilinmelidir. Ayrıca gidilen birçok ülkede hak arayışlarının sonuçsuz kalabileceği, kanunları uygulayacak devlet otoritesinin dahi olmayabileceği unutulmamalıdır. Güvenlik ve sağlık açısından yüksek risk oluşturan bölgelere seyahat edildiğinde muhakeme yeteneği ve sağduyu paha biçilmez değerdedir. Kendi ülkenizde olmadığınız gerçeği hiçbir zaman akıldan çıkarılmamalıdır.

Yaklaşık kırk yıl onlarca ülkede acı ve gözyaşına tanıklık etmiş deneyimli gazeteci Ramazan Öztürk, savaş ortamında yapılan gazetecilikte duygulara yer olmadığını

belirtmektedir. Yapılan işin, acıların sona ermesinde dünya kamuoyunu olumlu yönde etkileyeceğinin altını çizmektedir:

Gazetecinin de duyguları, düşünceleri, korkuları, zaafı ve siyasi görüşü vardır. Ancak gazeteciyi diğer insanlardan ayıran özelliği, yapmış olduğu mesleğinin onu oraya götürmüş olmasıdır. Dolayısıyla yüklendiği bir sorumluluğu vardır. Gördüğü şeyler bazen dayanılmazdır ama gazeteci dayanmak zorundadır. Kendisinden beklenen şey, gazetecilik görevini eksiksiz yapmasıdır. Gördüklerini bir ayna gibi yansıtmasıdır... O anın fotoğraf karesine yansıtması, insanların düşünmesini sağlayacak. Çektiği fotoğraf, dünya kamuoyunda, bölgeye yardım konusunda bir tartışma başlatacak ve yardım kuruluşları, ülke yönetimleri harekete geçecektir. Böylece binlerce çocuk ölümden kurtulacaktır. Çünkü bir fotoğraf, bazen kitaplar dolusu anlatamadığınız bir olayı tek başına anlatabilir. Bazen tek bir fotoğraf, bir savaşı bitirebilir. İşte fotoğrafın gücü de budur (Öztürk, 08.10.2014).

Sadece Askerî Birlikler Savaşmıyor

İletişim ve haberleşmenin dünya genelinde ne kadar yaygın olarak kullandığı düşünüldüğünde, savaş ve çatışma ortamlarının tarafı olan ülke ya da grupların sadece askerî güç kullanarak çarpışmadıkları, ellerindeki teknoloji ve iletişim imkânlarını da dezenformasyon için kullandıkları görülmektedir.

Bu nedenle çatışmanın tarafları, çatışma ortamlarında görev yapan muhabirlerin olayları kendi menfaatleri doğrultusunda haberleştirmelerini istemekte, bunun aksine haber yapan muhabirleri “ajan” ya da “provokatör” olarak görebilmekte ve bunun sonucunda muhabirleri gözaltına alabilmekte, hatta canlarına kastedebilmektedir.

İnsan hakları ve uluslararası kuralların çoğu zaman rafa kalktığı savaş ve çatışma ortamlarında görev yapacak muhabirlerin, göreve gidecekleri yer hakkında detaylı bilgiye sahip olması ve çalışacakları ortama göre hazırlıklarını yapmaları gerekmektedir.

Savaş bölgelerinde görev yapan gazetecilerin, bölgenin sosyal yapısına etkilerinin de olduğunu bilmeleri gerekir. Gidilen bölgelerde savaşın getirdiği yokluktan dolayı, istihdama katkı sunulur ve savaşın içindeki insanların yaşama imkânlarını arttıran, bir mikro sosyal kurum oluşur. Özellikle ekonomik ve sosyal yönden gelişmiş ülkelerin habercileri yanlarında çalıştırdıkları çevirmen, şoför, yerel kameraman, rehber gibi görevlilere bölgenin koşullarına göre oldukça yüksek ücret öderler. Bu da savaş koşullarının yokluğu içinde önemli bir katkı olarak görülebilir. Ekonomik katkının yanında gazeteciler kurdukları ilişkiler açısından da bir tür toplumsal işlev görürler (Koçak, 2006: 23).

Anadolu Ajansı Savaş Muhabirliği Eğitimi

Dünyadaki birçok medya kuruluşunda yaygın olarak kurumsallaşmış bir savaş muhabirliği anlayışına rastlanmamaktadır. Haberciler, kriz bölgelerine genellikle ihtiyaç duyulduğu zamanlarda, deneyimli olup olmadığına bakılmaksızın gönderilmektedir. Muhabir, foto muhabiri ve kameramanlar, olağanüstü durumların yaşandığı bölgelere gönderilmeden önce gerekli eğitimlerden geçirilmemektedir. Fakat Anadolu Ajansı (AA), Reuters, Associated Press (AP), Agence France Presse (AFP) gibi uluslararası bazı basın kuruluşları temel eğitim almayan habercilerini savaş ya da çatışma bölgelerine göndermemektedir.

Anadolu Ajansı, 2012 yılından beri savaş muhabirliğinin kurumsallaşması yönünde önemli adımlar atmıştır. Anadolu Ajansı Haber Akademisi, AA habercilerinin ve diğer basın kuruluşu çalışanlarının katılımına açık olan savaş muhabirliği sertifikası programları düzenlenmektedir. Bu eğitimde gazeteciler, önce hayatta kalmayı sonra da kritik bölgelerde yapılan haberleri, çekilen fotoğraf ve görüntüleri merkeze hızlıca iletebilmeyi öğrenmektedir.

Savaş Muhabirliği Sertifikası Programı, Türkiye’nin iki köklü kuruluşu Anadolu Ajansı ve Polis Akademisinin iş birliğiyle gerçekleştiriliyor. Programa Türk Silahlı Kuvvetleri ve Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı yetmiş eğitimci kadrosuyla destek veriyor.

Savaş Muhabirliği Eğitimi boyunca habercilikten kişisel güvenliğe, savaş hukukundan ilk yardıma, ileri sürüş tekniklerinden suda hayatta kalmaya, kimyasal ve biyolojik saldırılardan olağanüstü durumlarda medya yönetimine kadar 26 ayrı ders verilmektedir. Eğitim 12 gün sürmekte, program 80 saati pratik olmak üzere toplam 112 saat olarak uygulanmaktadır.

Anadolu Ajansı, ilke olarak savaş muhabirliği eğitimi almamış habercilerini olağanüstü durumların yaşandığı bölgelere göndermemektedir. Savaş Muhabirliği Eğitimi, her biri alanında uzman akademisyen, profesyonel güvenlik güçleri ve deneyimli haberciler tarafından verilmektedir. Eğitim boyunca gerçek mühimmat kullanılmaktadır. Katılımcılar için olağanüstü durumların yaşanabileceği tüm ortamlar oluşturulup, dersler kursiyerlere yaşatılarak öğretilmektedir. Kursiyerlerden başarılı olanlara uluslararası geçerliliği olan sertifikanın verildiği savaş muhabirliği programı, riskli bölgelerde görev yapacak gazeteciler için hayat kurtarıcı niteliktedir.

AA Haber Akademisi Savaş Muhabirliği Eğitimi - AA/2016

Gazeteci Coşkun Aral, sıcak bölgelerde yapılacak haberciliğin zamanla deneyimleneceğini ve gazetecilerin eğitim almalarının önemine vurgu yapıyor: *Görev yerinde karşılaşılan zorluklar tabii ki meslek deneyimleriyle göğüslenebilir. Bu deneyimler, gazetecilik mesleğinde yıllar içinde kazanılır. Bu nedenle temel formasyonu olmayan veya çok az olan bir meslektaşımın hemen kriz yerlerinde görevlendirilmesi hem kendisinin hem de meslektaşlarının hayatını riske atmak. Her yıl bu nedenle gerek ülkemizde gerekse başka ülkelerde onlarca arkadaşımız şehit oluyor, yaralanıyor veya kaçırılıyor. Ülkemiz foto muhabirliğinde son yıllarda gerek bireysel bazda yapılan gerek Anadolu Ajansının yaptığı etkinlikler ve formasyon çalışmaları çok ama çok önemlidir. Zaten sonuçlar da uluslararası medya önünde ortadadır (Aral, 14.08.2014).*

Uzun yıllar dünyanın farklı bölgelerinde çatışmaları izleyen World Press ödüllü Fransız gazeteci Patrick Chauvel, Anadolu Ajansı Savaş Muhabirliği öğrencilerine deneyimlerini aktardığı programda şunları dile getirmiştir:

Savaş muhabiri adaylarına sıcak bölgelerdeki deneyimlerimi aktarmak benim için bir şereftir. Böyle bir programa ben de zamanında katılmak isterdim, o zaman böyle programlar yoktu. Bu programa katılanlar çok şanslılar (Chavual, 16.04.2013).

Tüm dünya; savaşı, doğal afetleri ve toplumsal olayları habercilerin kaleminden okuyor, foto muhabirleri ve kameramanların gözleriyle görüyor. Bu nedenle zamana tanıklık eden canları pahasına haber üreten basın emekçilerinin ilk önce hayatta kalmayı öğrenmeleri gerekiyor. Bugüne kadar birçok gazeteci bu tür olayları haberleştirirken ya hayatını kaybetti ya yaralandı ya rehin alındı ya canını zor kurtardı. Dünyadaki medya çalışanlarının birçoğu operasyonel olaylarda nasıl

hayatta kalacağını, ne yapacağını, ne şekilde davranacağını bilmiyor. Dünyadaki tüm basın kuruluşlarının, artık savaş ve doğal afetler için özel eğitim almamış, sertifikası olmayan habercilerini olay mahalline göndermemeleri gerekiyor.

Sonuç

On dokuzuncu yüzyılın ortalarında modern savaş muhabirliğinin orta çıkmasıyla birlikte toplumlar, savaşlar hakkındaki tarihin hiçbir döneminde olmadığı kadar çok bilgi elde etmiştir.

Son yüz yılda Türkiye’de ve yakın bölgelerde meydana gelen savaş ve doğal afetler, bazı gazetecilerin kendi çabalarıyla uzmanlaşmasını sağlamıştır. Fakat medya kuruluşları savaş muhabirliğini farklı bir uzmanlık alanı olarak görmemiş, diğer muhabirlik türlerinden ayırtmamışlardır. Oysa bu muhabirlik dalı, yabancı ülkelerdeki haber bölgesine ulaşmaktan, meslek ilkelerine bağlı kalınmasına; savaşan tarafların tezlerinden, savaş ortamında ne yapılacağına kadar kritik uzmanlık bilgi ve becerilerini gerektirmektedir.

Çatışma, terör, savaş ve doğal afetlerin yaşandığı coğrafyalarda görev yapacak Türk gazetecilerin, ciddi bir savaş muhabirliği eğitimi alması gerekmektedir. Yalnızca sahada çalışan gazeteciler değil, medya kuruluşlarının yöneticilerinin de savaşta gazeteciliğin koşullarını ve gerekli ön hazırlıklarını bilmesi zorunluluk hâline gelmiştir.

Dünyadaki büyük medya kuruluşlarıyla rekabet edilebilmesi için Anadolu Ajansının yaptığı gibi diğer basın-yayın kuruluşlarının da muhabirlerine yatırım yapması gerekmektedir.

Yararlanılan Kaynaklar

- ARAL, Coşkun. (14.08.2014). Söyleşi, Gazeteci.
- AYDIN, Doğu. (2006). Avrupalı Savaş Muhabirlerinin Eserlerinde Kırım Savaşı. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- CHAVUAL, Patrick. (16.04.2013), Söyleşi, Gazeteci.
- ÇUBUKÇU, Mete. (2005). Ateş Altında Gazetecilik-Savaş ve Savaş Haberciliği. İstanbul: Metis Yayınları.
- Gazetecileri Koruma Komitesi. <https://cpj.org/killed/>, (Erişim Tarihi: 7 Ekim 2016).
- KOÇAK, Ali. (2003). Savaşta Gazetecilik, İstanbul: Eğitim Yayınları.
- (2006). Türkiye’de Savaş Muhabirlerinin Çalışma Ortamları. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- KONUKSEVER, Ergin. (22. 09. 2014). Söyleşi, Gazeteci.
- TOPUZ, Hıfzı. (2003). II. Mahmut’tan Holdinglere Türk Basın Tarihi, 2. Baskı. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- ÖZTÜRK, Ramazan. (08.10.2014). Söyleşi, Gazeteci-Yazar.
- SUNGUR, Nevin. (10.09.2014). Söyleşi, Gazeteci
- YALÇINKAYA, Haldun. (2008). “Savaşlarda Asker-Medya İlişkilerinin Geldiği Son Aşama: İliştirilmiş Gazetecilik”, Uluslararası İlişkiler, Cilt 5, Sayı: 19.